

פרשת
שמיני
תשפ"ה

גליון המאיר

בה"י
שנה ד'
גליון
קצ"ט

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מתוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

'למה אתה בוש, לכך נבחרת' (רש"י ויקרא טז).

בספר שמנה לחמו (לשבת) הקשה
היאך אנו יכולים ליהנות מן השמש,
הלוא העכו"ם עשו ממנה עבודה
זרה ומשתחוים לה, ואסור ליהנות
מעבודה זרה. ויש להוסיף על
קושייתו, דהא קיימא לן (פסחים כה.)
בכל מתרפאין חוץ מעבודה זרה, ואם
כן היאך נטל יעקב רפואה לירכו מן
השמש. ותירץ התם בשמינה לחמו,
דהשמש נקרא חרס ונברא מן הארץ,
והארץ הלא שייך רק להקב"ה,
כדכתיב (תהלים כד א) 'לה' הארץ
ומלואה', ואם כן אין אומות העולם
יכולים לאוסרה דאין אדם אוסר
דבר שאינו שלו ושפיר מותר ליהנות
ממנה. עיי"ש.

אמנם אכתי יש לדון בהאי תירוצא,
דהנה ידוע הסתירה בין שני
הפסוקים, דכתוב אחד אומר (תהלים
כד א) 'לה' הארץ ומלואה', וכתוב אחר
אומר (שם קטו טז) 'השמים שמים לה'
והארץ נתן לבני אדם', ובהגדה של
פסח בית אברהם בית אהרן (בפיוט כמה
מעלות טובות) כתב לתרץ, דגוף הארץ
שייך להקב"ה, ואילו הפירות נתן
לבני אדם. עיי"ש. מעתה יש לראות,
דלמ"ד 'קנין פירות כקנין הגוף דמי'
(יבמות לו:), אם כן יכולים העכו"ם
לאסור את השמש בהנאה כיון דיש
להם קנין בה, וכיון שאנו נהנין מן
השמש על כרחך צריך לומר דקיימא
לו 'קנין פירות לאו כקנין גוף דמי'.

והנה אמרו חז"ל בקידושין (לב.)
דהטעם שמהני תשובה כלפי הקב"ה
הוא משום שכל העולם כולו שלו
הוא, ומצי מחיל ליקריה, וזה עולה
שפיר רק אי אמרינן קנין פירות לאו
כקנין הגוף דמי, דאי אמרינן 'כקנין

מאמר המאיר

קרנן פסח מורה על חשיבות עם ישראל

אותו היום נטל עשר עטרות

בפרשתן (ויקרא ט א): 'ויהי ביום השמיני וגו',
וברש"י: 'אותו היום נטל עשר עטרות,
ראשון לחדשים, ראשון למעשה בראשית
וכו'. דהיינו שהשמיני למילואים חל אז ביום
הראשון לימי השבוע.

כוונת המקוה היא זריזות

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז
זי"ע (ימודה"ל קדישא כ"ה ניסן) שאל פעם
את הרה"ק רבי אליעזר מדיקוב זי"ע
שיאמר לו כוונת המקוה שלו, והשיב
לו שאינו יודע שום כוונה אלא זו
בלבה, דהיינו 'אז מען טוט זיך אויס,
און מען טוט זיך אן, ודו"ק כי יש
בוה כוונה עמוקה, (דעת זקנים אות ס' דף
ל"ג). ויש לומר כוונתו בפשטות, שיש
לכוון לזרז את עצמו כפי האפשר, כדי
שיהיה הטבילה בקדושה ובטהרה.
ויש לרמזו בפסוק בפרשתן 'אך
מעין ובור מקוה מים יהיה טהור' (ויקרא
יא לו) הנה מלת אך הוא מיעוט, דהיינו
שמי שממעט בזמן שהותו במקוה
ומזרז את עצמו יהיה טהור.

הטעם שלא למדו בני בתירא שפסח דוחה שבת משמיני למילואים

והנה שנינו במסכת
פסחים (טו:): 'תנו רבנן
הלכה זו נתעלמה
מבני בתירא פעם
אחת חל ארבעה עשר
להיות בשבת, שכחו
ולא ידעו אם פסח
דוחה את השבת אם
לא, אמרו כלום יש
אדם שיודע אם פסח

ניסן היה ביום ראשון בשבת, וכן"ל, אם כן
גם ט"ו היה ביום ראשון, וערב פסח היה
בשבת, וכתב שם (במדבר ט ב) 'ויעשו בני
ישראל את הפסח במועדו', הרי לנו פסוק
מפורש שהקרבת הפסח דוחה את השבת.
עוד יש לדקדק, מהו כפל הלשון 'שכחו'
'ולא ידעו'.

דוחה את השבת אם לא, אמרו להם אדם
אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו,
ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון,
וידעו אם פסח דוחה את השבת אם לא,
שלחו וקראו לו, אמרו לו כלום אתה יודע
אם הפסח דוחה את השבת אם לא, אמר
להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה

מאמר המאיר

פניי המאיר

הגוף דמי' נמצא שיש ליושבי הארץ קנין בה וכביכול לאו כוליה עלמא דיליה.

ובזה יש לבאר המדרש (בר"ר מח א): 'והוא יושב פתח האוהל כחום היום', פתח טוב פתחת לעוברים ושבים, דהנה אברהם אבינו ישב פתח האוהל והתרפא ממילתו על ידי אור השמש, ולכאורה קשה היאך מותר לו ליהנות מן השמש, אלא על כרחך דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ולכן אין העכו"ם יכולים לאסרו, ולפי זה נמצא דכל העולם כולו רק של הקב"ה ושפיר מהני תשובה, וזהו הכוונה 'פתח טוב פתחת לעוברים ושבים', כלומר שפתח פתח לעוברי עבירה שיוכלו לשוב.

והנה כתב בספר מאיר עיני חכמים (דרוש לשבת תשובה) שנידון זה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי או לא תלוי אי אמרינן ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דאי אמרינן מוחזקת לנו מאבותינו צריך לומר דקנין פירות כקנין הגוף דמי, דהנה איתא בגמרא (גיטין מח.) דלריש לקיש דס"ל קנין פירות לאו כקנין הגוף, לא משכחת דמייתי ביכורים, אלא חד בר חד עד יהושע בן נון, והנה כל זה רק אם ארץ ישראל אינה מוחזקת מאבותינו, רק מכיבוש יהושע, אכן אי מוחזקת לנו מאבותינו, נמצא כי הארץ עברה בירושה מאברהם עד יעקב, והרי יעקב היו לו י"ב שבטים, וא"כ א"א לעולם להביא ביכורים, וע"כ למ"ד ארץ ישראל מוחזקת לנו מאבותינו ס"ל קנין פירות כקנין הגוף דמי, עיי"ש.

ובמקום אחר כתב (סימן כח, ועוד), דמה שמצינו שחישב הקב"ה את הקץ במצרים מלידתו של יצחק עולה יפה רק אי אמרינן ארץ ישראל אינה מוחזקת לנו מאבותינו, דאז נמצא שהיה יצחק גר בארץ לא לו, מה שאין כן אי אמרינן דמוחזקת לנו מאבותינו אם כן לא נתקיים 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ארבע מאות שנה, ונמצא שיצאו ישראל קודם הזמן.

ובזה יש לבאר כמין חומר הפסוקים בפרשת בא (שמות יב טז-מ): 'ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ, כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צידה לא עשו להם, ומושב בני ישראל אשר

שדיבר אליהם וצוה אותם. וכן עשו' משה ואהרן גם הם, שכל מי שהיה רואה אותם ומדבר עמהם היה מחליף כח ומכניס בקרבו רוח חדשה מרוב הקדושה שהיתה חופפת עליהם, ואף על פי כן כאשר באו ועמדו לפני פרעה הרשע תשש כוחם וחזרו להיות לפי שעה כזקנים באים בימים ועל כן גילה הכתוב 'ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בעמדם לפני פרעה'. עכתודה"ק.

בסיפור יציאת מצרים זוכה האדם להשראת השכינה ולאריכות ימים

ובזה אפשר לבאר המסורה בפרשת בא: 'למען תספר באזני בן ובן בן וגו' (שמות י ב), 'למען יאריכון ימך' (שם כ יא), דהנה כתב בספר רב טוב (פרשת בא) שבלייל הסדר, כאשר עוסק האדם בסיפור יציאת מצרים, אזי כביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו מדבר מתוך גרונו ומספר את הניסים לבניו ובנותיו. עיי"ש. וכיון שזוכה להשראת השכינה בקרבו ע"כ מחליף כח ומוסיף ימים ושנות חיים, כמו שנתבאר. וזהו שרמז במסורה: 'למען תספר באזני בן ובן בן וגו' את אשר התעללתי במצרים וגו', וממילא 'למען יאריכון ימך' על ידי השפעת הקדושה שתשאיר אצלך השכינה הקדושה בבואה לשרות בקרבך בליל הסדר.

ואפשר לפרש עוד על פי זה את הפסוק שם (שמות יב כא): 'ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן וגו', דהיינו שעל ידי שקרא משה רבינו לזקני ישראל ודבר עמהם, על ידי זה נכנסו

מעלת משה ואהרן שכל הרואה אותם מחליף כח ומוסיף חיות

ונראה לפרש בהקדם מה שכתב החתם סופר לבאר הפסוקים בפרשת וארא (שמות יא-יז): 'ויעש משה ואהרן כאשר צוה אותם ה' כן עשו, ומשה בן שמונים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה, דלכאורה הוא כפל הלשון, 'ויעש משה ואהרן - כן עשו', וגם קשה מה שתלה שנותיהם של הצדיקים בעמדם לפני פרעה, דלכאורה היה ראוי יותר לפרשו גבי דיבורם עם ה' יתברך, ולומר 'ומשה בן שמונים שנה וגו' בדברם עם ה'.

וכתב לבאר באופן נחמד, ותו"ד שכאשר שורה השכינה על אדם מסויים יתוסף בו חיות דקדושה ורוח חדשה עד שיחזור כנשר נעוריו ויוסיף אריכות ימים ושנות חיים מכח זה, וזהו אפילו בהשראה כל דהו, כל שכן וק"ו גבי משה רבינו שזכה לגילוי אורו יתברך במדרגה מופלאה, מה שלא זכה לו שום אדם מעולם, בוודאי שנשפע עליו חיות עליון בשפע רב ותבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו, ולכן זכה שגם ביום מותו נאמר עליו (דברים לד ז): 'לא כהתה עינו ולא נס ליחו'. ולא עוד, אלא שאפילו מי שזכה לראות את פניו וללמוד מפיו גם כן נשפע עליו מזה הכח, ולכן לא שלטה רימה ותולעה במתי מדבר כדאיתא בבבא בתרא (עג). אמנם על אף כל האמור, כאשר עמדו לפני פרעה הרשע תשש כוחם מרוב רשעותו וטומאתו.

וזהו שאמר הכתוב: 'ויעש משה ואהרן כאשר צוה ה', פירוש, דהקב"ה עשה למשה ולאהרן שיחזרו לנעורתם ולכוחם בשעה

נס הקרבת הפסח במדבר

המשך חכמה בפרשתן עמד לבאר את גודל הנס שהיה בהקרבת הפסח במדבר, דהנה בני ישראל היו שש מאות אלף רגלי הגברים רק מבין עשרים עד ששים, לבד מן הפחותים מבין עשרים והיתירים מששים שגם הם מחוייבים בקרבן פסח, ולמאן דאמר נשים בראשון חובה היה המספר כפול מזה, ואילו כהנים לא היו אלא שלשה בלבד, אהרן אלעזר ואיתמה, דנדב ואביהוא כבר נפטרו בראש חודש ניסן ופנחס לא נתכהן עדיין, ואף משה רבינו כבר לא שימש בכהונה, נמצא ששלשה כהנים היו צריכים בזמן מועט להקריב רבבות קרבנות, וזהו נס גדול עד מאוד, עיי"ש בדבריו המתוקים.

ובזה יש לבאר המסורה בפרשתן: 'ידום אהרן' (ויקרא י א) - 'וידום השמש' (יהושע י ג), וידם אהרן אחר מיתת נדב ואביהוא, על אף שע"כ הוצרכו שלשה כהנים להקריב רבבות קרבנות, והיה לו לטעון שצריך להעמיד השמש שלא ישקע בכדי שיוכל להספיק הקרבת כל הפסחים בזמן, ואעפ"כ וידם אהרן.

פני' המאיר

ישבו במצרים שלושים שנה וארבע מאות שנה, הכתוב מפרש שלא הספיקו לאפות את הבצק אשר הוציאו ממצרים ונאפה בחום השמש כידוע, וקשה היאך יכלו ליהנות מן השמש, דאסור ליהנות מעבודה זרה, אלא על כרחך דאמרינן קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי, ולפי זה נמצא שארץ ישראל אינה מוחזקת לנו מאבותינו, ממילא שפיר נתקיימה הגזירה של 'כי גר יהיה זרעך ארבע מאות שנה, כיון שמשנולד יצחק כבר דר בארץ לא לו, וזהו שמסיים הכתוב 'ומושב בני ישראל וגו' ארבע מאות ושלושים שנה, כיון שמחשבים את הגלות מלידתו של יצחק.

והנה, בפרשת שמות מבואר כל הדין ודברים שהיה להקב"ה עם משה רבינו שילך להוציא את ישראל ממצרים, ומשה רבינו לא רצה, וברש"י מביא (שמות ד יד) שנענש על כך שניטלה הכהונה ממנו וניתנה לאהרן, והנה הטעם שמשוה רבינו סרב להוציא את ישראל מבואר בספה"ק (גבוי ישראל פרשת וארא) כיון שטען שעדיין לא הגיע זמנם לצאת, שלא נשלמו הארבע מאות שנה, אכן מזה שנענש משה במסירת הכהונה לאהרן, מוכח שלא צדקה טענתו וכבר נשלם זמן הגלות, דמוחשבים מעת לידת יצחק, ולפי זה נמצא דארץ ישראל אינה מוחזקת לנו מאבותינו ואמרינן קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ושפיר מהני תשובה.

ובזה יבואר דברי רש"י בפרשתו, דהנה אהרן הכהן היה בוש וירא מלגשת למזבח, כיון שעל ידו באה התקלה של חטא העגל, אולם משה רבינו משכו בדברים ואמר לו, 'למה אתה בוש, לכן נבחרת', כלומר, גם אם אכן באה תקלה על ידך, מכל מקום יכול אתה לעשות תשובה ויתכפר לך, שהרי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי וכל הארץ של הקב"ה הוא ובידו למחול, ודבר זה מוכח מעצם זה שנבחרת לכהונה, שהרי הטעם שזכית בכהונה היתה כיון שטענתי שלא הגיע עדיין זמן גאולת ישראל, כאשר באמת כבר נשלם הזמן, דמוחשבים מעת לידתו של יצחק, ומזה מוכח דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי וכאמור.

מאמר המאיר

'שכחו ולא ידעו', פירוש, ששכחו הלימוד מן הפסוק 'במועדו', וגם לא יכלו לפשוט מפסח שעשו במדבר כיון שלא ידעו אי יחיו בין שחיטה לזריקה, מה שאין כן אצל משה רבינו שלא היה שייך חשש זה.

גודל מעלת ישראל שחשובים יותר מן השבת

עוד יש לבאר הגמרא באופן אחר, דהנה ידוע מה שכתב החתם סופר בפרשת כי תשא על הפסוק (שמות לא י) 'אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדישכם', ותו"ד דיש ללמוד מכאן גודל החשיבות של כל אדם מישראל, דהנה קדושת המשכן הוא קדושה נפלאה, ויותר חשובה מבריאת שמים וארץ, כדאיתא בכתובות (ה) שהשמים והארץ נבראו ביד אחת כדכתיב (ישעיה מו י) 'אף ידי יסדה ארץ', ואילו המשכן נברא בשתי ידיים כביכול, כדכתיב (שמות טו ז) 'מקדש ה' כוננו ידך', ואפילו הכי שבת עדיף מיניה, שהרי אין מלאכת המשכן דוחה שבת, נמצא שבת עדיף מבריאת שמים וארץ וממקדש ה'.

והנה כתיב 'אך את שבתותי תשמורו', ודרשו חז"ל (יומא פה) למעט פיקוח נפש שדוחה את השבת, נמצא שאפילו הפשוט שבישראל עדיף טפי מקדושת השבת שעדיף מבית המקדש שעדיף מבריאת שמים וארץ, והטעם, כי ישראל דבקים בה' יתברך ממש ועתידים שיקראו בשמו יתברך, ושיאמרו לפניו קדוש, כמו שדרשו חז"ל בבבא בתרא (עה). וזה מרומז יפה בפסוק 'שמע ישראל ה' (דברים יד) שמע ר"ת ש'בת מ'קדש ע'ולם, שקדושתם זה למעלה מזה, ולמעלה מהם ישראל, ואין

בהם כוחות נעורים ויכלו למשוך בעצמם את הצאן לקרבן פסח.

בדור המדבר היה פסח דוחה שבת מכח עשה דוחה לא תעשה

ובזה מיושב היטב הקושיא הנ"ל, דהנה לכאורה מה יש להסתפק אם קרבן פסח דוחה את השבת או לא, יבוא עשה של פסח שיש בו כרת וידחה לא תעשה של שבת. אלא דכתבו המפרשים דליכא למימר הכי משום דאין עשה דוחה לא תעשה אלא אם כן בעידנא דנדחה הלאו מתקיים העשה, מה שאין כן אם מתקיים העשה רק לאחר זמן אין זה דוחה את הלאו, והכא נמי, דהלאו של שבת נדחה כבר בשעת שחיטה, ומצוות פסח לא מיקיימא אלא לאחר זריקה, על כן ליכא למדחי לשבת מקמי פסח אי לא שיש לנו מקרא מפורש.

והנה הטעם שאין עשה דוחה לא תעשה כאשר אין העשה מתקיים מיד, כתב השואל ומשיב (מהדורא תליתאה תשובה ד) משום דחיישינן שמא ימות בינתיים ונמצא שעבר על הלאו ולא קיים העשה, והנה גבי דור המדבר לא היה שייך חשש זה כלל, שהרי הם ראו תדיר את משה ואת אהרן ודברו עמהם, ועל ידי זה נכנס בקרבם חיות חדשה והחליפו כח בכל עת, וממילא היו יכולים לשחוט הפסח בשבת מדין עשה דוחה לא תעשה ולא היו צריכים ללימוד מיוחד, מה שאין כן בדורות אחרים דאיכא למיחש למיתה, שוב אי אפשר לדחות לשבת מקמי הפסח בלא מקרא מפורש, ועל כן לא היו יכולים בני בתירה ללמוד הדין מפסח שעשו ישראל במדבר. ובה מדויק הלשון שנקט

המחלק מעותיו לצדקה גונו למעלה ומביא רוחים גדולים

פרקי אבות

פעם ראה איש אחד להרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע שמחלק כל ממונו לעניים, אמר האיש להרה"ק 'אני רואה שמרן שונא בצע' השיב לו הרה"ק אתה טועה, אני האוהב כסף ואתה השונא, כי מעותיך יורדין לטמיון ואני גונו למעלה במקום שמרויחין, וכשאבא שמה אמצא כל פרוטה, אבל אתה מעותיך אובדין בשטותים והבלים. ע"כ.

זהו יש לרמז בלשון המשנה (אבות א ה) יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך, דהיינו שביתך וממונך בעוה"ב, יהיו פתוחין לעשות ריוח, ע"י שיהיו עניים בני ביתך בעוה"ז.

מאמר המאיר

המרור שנראה על פניו כרעה וצרה גדולה, גם זה הוא טובה גדולה שיצאה מאתו יתברך אלא שבעיני הבשר שלנו אין אנו זוכים לראות זאת. ע"כ.

זה מרומז בלשון ההגדה: 'כן עשה הלל וכו' לקיים מה שנאמר 'ע"ל מצות ומוררים יאכלוהו', רמז בזה על פסוק אחר שנאמר בו לשון 'על', דהיינו 'אשר פסח ע"ל בתי בני ישראל במצרים', שבזה הכריכה של מצה ומרור בכפיפה אחת היה מורה על מעלת ישראל שמברכים על הרעה כשם שמברכים על הטובה, שעם זה היה הקב"ה שש ושמח על בתי בני ישראל במצרים.

ולכן כאשר נעלמה הלכה מבני בתירה אמרו להם: 'אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו, וידוע אם פסח דוחה את השבת אם לאו', דלכאורה תמוה, מנין ידעו שהלל יודע דין זה, אלא שידעו הנהגתו שהוא מקבל כל מה שבא עליו באמונה ובהשתוות, הן הטובות והן הרעות, שבזה מתבטא מעלתו של ישראל כפי שנלמד מפסח מצרים, על כן הוא יודע שפיר אם פסח דוחה את השבת או לא.

זכות הוצאת הגליון נתנדב לע"נ
הרה"ח ר' משה חיים
ב"ר אשר זעליג ע"ה
הונצח ע"י חתנו ידידינו
הרה"ח ר' דוד שטיינבערג הי"ו

ברכת מזל טוב

לידינו הרבני הנכבד והמפואר
הר"ר יואל ווערטהיימער הי"ו
לרגל הולדות בנו למז"ט
הוא הגבר העומד לימינינו
בהוצאת הגליון
יה"ר שירוהו רב נחת
דקדושה מכל יו"ח

הרגיש על בחור שלא נימול

מסופר על מרן רבינו הגה"ק בעל
ברך משה דסאטמאר זי"ע (יומא דהילולא
קדישא כ"ו ניסן) שפעם נסע לצאנו על יומא
דהילולא קדישא של זקינו הרה"ק בעל
דברי חיים זצ"ל כ"ה ניסן.

מרן הגיע לפולין ושם פגש את
הרב הראשי של פולין, שקיבל פני מרן
ז"ל ביותרת הכבוד וליווהו במשך כל
הנסיעה, וסיפק כל צרכיו בנאמנות,
והנה כשהגיע לקראקא עלה מרן על
ציונו של הרמ"א, ושם הגיש הרב הראשי
למרן ז"ל עם בחור אחד מלובש בלבוש
חרדי, ומסר קוויטל למרן עם שמו ושם
אמו והזכיר לפניו שהבחור בא בשנים
חזקוק לשידוך, והיה לפלא שמרן לא
הגיב מאומה, על אף שהרב הראשי עמד
לימינו בכל עת הנסיעה.

והנה אחר שהרב הראשי הנ"ל הפציר
מאד במרן ז"ל שיברך את הבחור, השיב
מרן להרב הראשי 'האם הבחור זה
יהודי? האם הבחור הזה מהולל? ענה
הרב הראשי בחשאי 'האמת שהבחור
עדיין לא נימול אכן שומר תורה ומצוות',
העומדים מסביב נבהלו ונשתוממו,
האיך הרגיש דבר זה בלא אומר ודברים.

ויש להמליץ ע"ז לשון הגמרא (שבת
קלז:) 'העומדים שם אומרים כשם שנכנס
לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים
טובים' דהיינו רק אחר שנכנס לברית,
יש לברכו שיכנס לתורה ולחופה.

אומר על ידי האמונה, דנקודת האמונה
שיש בכל איש ישראל אין לה אח ורע,
וכאשר האדם מתחזק ביותר באמונתו,
ומקבל כל מה שבא עליו, הן מדת טובה
והן מידת פורענות, בהכנעה ובשמחה, אז
הוא נעשה נזר הבריה ומתעלה למדרגה
שאין למעלה הימנה.

ולזה בא הלל הזקן דווקא לגלות דין זה,
דהנה כתב בברך משה (פסח) בטעם שהיה
הלל נוהג לכרוך פסח מצה ומרור ביחד, כי
הפסח רומז על החירות, ועל ימי הטובה,
ואילו המרור רומז על השעבוד ועל ההסתר
פנים, והלל היה כורך הכל ביחד ואוכלם
בהסיבה להורות שבעיניו הכל שוה, דגם

עליהם כי אם ה' יתברך. וזהו שאמר
הכתוב 'אך את שבתותי תשמורו', סמך
שמירת שבת למלאכת המשכן להורות
שאינה דוחה את השבת, ואף על פי כן
'אך את שבתותי תשמורו' למעט מילה
ופיקוח נפש שדוחה את השבת, 'כי אות
היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי
אני ה' מקדישכם', דהיינו שדבר זה גופא
היא אות ביני וביניכם למען תדעו שעיקר
קדושתי וחובתי היא בכם. עכדה"ק.

שמחת ה' יתברך עם בני ישראל על מדת האמונה שיש בהם

והנה במצרים נתגלו לישראל שהפסח
מורה על חשיבות היהודי שאין למעלה
הימנו, כידוע אמרתו של הרה"ק רבי משה
לייב מסאטוב זי"ע על הפסוק (שמות יב כז)
'אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים'
שהקדוש ברוך הוא פסח ורקד על כל
בית ובית מישראל בשמחה עצומה: 'דא
וואוינט א יוד, דא וואוינט א יוד', נמצא
שקרן פסח מורה על חשיבות היהודי
שהיא גדולה מן השבת, ולכן ודאי דוחה
את השבת, כמו פיקוח נפש שדוחה את
השבת. אכן, כל זה הוא למי שהיה אז
במצרים והרגיש את השמחה של הקב"ה
שפסח עליו, אולם בני אפרים שיצאו
ממצרים קודם הזמן, הם לא הרגישו
בזה, ולא ידעו שפסח מורה גודל היקר
והחביבות שיש לכל איש ישראל אצל
הקב"ה.

ובזה יתיישב הגמרא הנ"ל אל נכון, דהנה
בני בתירה היו מבני אפרים כדאיתא
בסנהדרין (צב), ולכן לא ידעו שפסח מורה
על חשיבות של נפש הישראלי, על כן לא
ידעו לפשוט אם פסח דוחה את השבת
או לא. וזהו שרמזה הגמרא בכפל הלשון,
'שכחו ולא ידעו', דהיינו ששכחו את
ההלכה כיון שלא ידעו ולא הרגישו שפסח
מורה על חשיבות של כל איש ישראל.

מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה

והנה יש להתבונן במה מתבטא חשיבותו
של היהודי ובמה הוא חביב כל כך, הוי